

Ekonomické náklady a přínosy alianční spolupráce pro ČR

Ekonomické náklady a přínosy alianční spolupráce pro Českou republiku je třeba vnímat a posuzovat v kontextu měnícího se bezpečnostního prostředí ve světě a Evropě. Výrazem těchto změn je dokument „Strategická koncepce Aliance“, schválená summitem NATO v Římě 1991 a aktualizovaná vrcholnou konferencí NATO ve Washingtonu v dubnu 1999, ale i budování společné evropské obrany, jako cesty ke zvýšení odpovědnosti Evropanů za bezpečnost euroatlantického prostoru.

* * *

Jakkoliv přímé náklady spojené s členstvím ČR v NATO jsou relativně nízké a zaplatitelné, je na druhé straně zřejmé, že členství ČR v NATO vyžaduje též vynaložení významných nepřímých nákladů spojených s modernizací Armády ČR. Tyto náklady jsou sice vyšší, ale nezbytné, pokud si chceme uchovat věrohodnou obrannou kapacitu.

Z pohledu společně financovaných aktivit Severoatlantické aliance se napříč celou historií NATO prosazuje **princip sdílení obranných nákladů**, jako nástroj k ocenění, měření nákladů v penězích a lidských zdrojích.

Spravedlivé sdílení nákladů pomáhá zajistit významné příspěvky národních vojenských sil integrovanému velení NATO, přispívá do společných infrastrukturních programů a po léta udržuje všeobecné alianční odstrašení a obranný stav. Ve „Strategické koncepci Aliance“, schválené hlavami států a vlád na summitu NATO ve Washingtonu 23.-24.4. 1999, se uvádí, že:

„... mnohonárodní financování, včetně prostřednictvím vojenského rozpočtu NATO a programu bezpečnostních investic NATO (NSIP), bude i nadále hrát důležitou roli v získávání nezbytných aktiv a schopností. Řízení zdrojů by mělo být řízeno vojenskými požadavky Aliance tak, jak se vyvíjejí“.

Přispívání do společně financovaných aktivit NATO představuje vůli států sdílet role, odpovědnost, výhody i zátěž na společné obraně podle Severoatlantické smlouvy a je nedílnou součástí politických a vojenských funkcí Aliance. Podíl příspěvků do společných rozpočtů představuje jistou část z jejich nákladů na obranu, z čehož plyne, že hlavní finanční břemeno je neseno státy jednotlivě a společně financované aktivity jsou pouze doplňkem národních aktivit.

Hlavní charakteristikou aliančního rozpočtování je to, že jde o **decentralizovaný a diverzifikovaný systém**. V NATO existuje mnoho různých rozpočtů, decentralizované rozpočtové instituce, ale neexistuje celkový přehled za celou organizaci. Tato decentralizace je dána rozdílnými cíli jednotlivých rozpočtů a programů a faktem, že počet zemí zúčastněných v jednotlivých aktivitách je rozdílný.

V rozpočtovém systému NATO přesto existují jednotící prvky. Jsou jimi především **jednotné finanční směrnice** schvalované Severoatlantickou radou. Tyto směrnice definují pravidla pro financování všech společně financovaných civilních a vojenských úřadů NATO. Všechny rozpočty a programy NATO jsou dále prověřovány mezinárodní komisí auditorů (*International Board of Auditors*).

Finanční zdroje NATO mohou být rozděleny do následujících kategorií: **rozpočty** a **programy**. Rozpočty se dále dělí na civilní rozpočet, vojenský rozpočet, rozpočty administrativních agentur NATO a penzijní rozpočty. Programy se dělí na: program bezpečnostních investic (NSIP) a operační rozpočet agentur NATO.

Civilní rozpočet

Civilní rozpočet je stanoven a realizován pod dohledem výboru pro civilní rozpočet a financován je především z kapitol ministerstev zahraničních věcí aliančních zemí. Pokrývá veškeré aktivity spojené s civilním sekretariátem ústředí NATO, jeho provozní výdaje a odsouhlasené civilní programy a činnosti.

Do civilního rozpočtu přispívají všechny členské země. Jejich příspěvky představují cca 10,80 procenta celkových nákladů Aliance.

Vojenský rozpočet

Vojenský rozpočet, stanovený a realizovaný pod dohledem výboru pro vojenský rozpočet, je z velké části financován z rozpočtových kapitol ministerstev obrany.

Vojenský rozpočet představuje ve skutečnosti více než padesát relativně nezávislých rozpočtů pokrývajících operační a provozní náklady integrované vojenské struktury a přidružených agentur.

Vojenské výdaje jsou rozděleny mezi **čtyři hlavní účastníky**, kterými jsou Mezinárodní vojenský štáb, Velitelství spojeneckých sil v Evropě, Velitelství spojeneckých sil v Atlantiku a Agentura NATO pro velení, řízení a komunikaci. Platy a důchody vojáků sloužících v integrované vojenské struktuře jsou plně hrazeny vysílajícím státem.

Objemem finančních prostředků představuje vojenský rozpočet cca 48,80 procenta celkových nákladů Aliance.

Program bezpečnostních investic NATO

Program bezpečnostních investic NATO (*NSIP - NATO Security Investment Programme*) se realizuje pod dohledem výboru pro infrastrukturu s ročními maximálními příspěvky schválenými Severoatlantickou radou. Program bezpečnostních investic NATO pokrývá společně financované investiční projekty sloužící k podpoře integrované vojenské struktury. Jsou z něho financována zařízení jdoucí nad rámec národních investic. Jedná se o investice do zařízení jako jsou letiště, produktovody a sklady pohonných hmot, přístavy, spojovací a informační systémy, radarová a navigační zařízení a vojenské štáby.

Program není rozpočtem v pravém slova smyslu. Financování projektů je prováděno na základě refundování částek té zemi, na jejímž území výstavba daného projektu probíhá, a to podle jistého příspěvkového klíče. Systém finančního řízení, uplatňovaný v programu bezpečnostních investic, je založen na procesu mezinárodního finančního vyrovnání. Výdaje státu na projekty, za které odpovídají, buď přesahují nebo

nedosahují jeho dohodnutý příspěvek do rozpočtu. Mezinárodním finančním vyrovnáním se tyto rozdíly vyruší převodem prostředků mezi státy.

Financování projektů má středně až dlouhodobý charakter. Tento fakt znamená, že nově přistupující země dosáhne stoprocentního plnění svého příspěvku až po cca 8-10 letech.

Výdaje programu bezpečnostních investic NATO představují cca 40,4 procenta z celkových nákladů Aliance.

I když větší výdaje pro infrastrukturní projekty NATO mohou znamenat jisté omezení výdajů pro národní síly, lze říci, že způsob rozpočtování společných infrastrukturních projektů NATO spolu s offsetovými programy dále násobí výhody získávání prostředků ze společných fondů NATO.

Omezený, precizní rámec infrastrukturních programů a přímý ekonomický užitek získaný hostitelskou zemí podporuje a potvrzuje princip rovnocenného sdílení nákladů, ale současně i brání přílišné expanzi infrastrukturních projektů.

Rozpočty na činnost agentur NATO a vojenskou strukturu NATO

Existuje celá řada organizací a agentur, které byly založeny ke zvláštním účelům a jejichž činnost je zaměřena na specifický vývoj, implementaci aliančních rozhodnutí, řízení a správu společných programů a systémů, vzdělávání a výcvik. Řada z těchto organizací a agentur spadá do kategorie výrobních a logistických organizací, jejichž posláním je plnění úkolů v oblasti rozvoje a vývoje, výroby, operační a logistické podpory.

Rozpočty specializovaných výrobních a logistických organizací představují poslední rozpočtovou skupinu. Dělí se do dvou skupin: (1) ty, jež jsou financovány podle ujednání platných v mezinárodní vojenské struktuře, a ty, (2) které fungují na základě statutů udělených Severoatlantickou radou, s vlastními správními radami a finančními výbory a s významnými finančními zdroji v národních rozpočtech.

Specializované výrobní a logistické organizace resp. agentury tedy mají separátní rozpočtové uspořádání mimo rámec společných rozpočtů Aliance. Členství v těchto agenturách vychází ze dvou principů. Země zapojené do integrované vojenské struktury se stávají automaticky členy těch organizací, které jsou financovány z vojenského rozpočtu, členství v ostatních je v podstatě dobrovolné a vychází z potřeb člena Aliance.

Příspěvky ČR na činnost jednotlivých organizací a agentur budou v rozsahu zapojení ČR hrazeny především ze státního rozpočtu kapitoly MO ČR.

Mnohonárodní financování, prostřednictvím vojenského rozpočtu NATO a programu bezpečnostních investic NATO, hraje důležitou roli při získávání a udržování nezbytných prostředků a schopností Aliance jako takové. Řízení disponibilních zdrojů by pak mělo být určováno vojenskými požadavky Aliance tak, jak se vyvíjejí.

Finanční řízení v NATO, jehož konečná podoba je výsledkem společného konsenzu, je realizováno a strukturováno tak, aby zajistilo, že rozhodující slovo nad výdaji budou mít členské státy, které nesou náklady dané činnosti. Schvalování příslušných rozpočtů lze považovat za konkretizaci koncepcí - politických, organizačních nebo finančních - které přispívající členské státy hodlají uplatnit. Tyto koncepce se vyvíjejí v čase a reakci

na měnící se mezinárodní prostředí a potřebu vhodné adaptace struktur a úkolů organizace.

Príspevky do rozpočtu NATO

Základním metodickým východiskem, přijatým státy Aliance je, že náklady rozpočtů se sdílejí podle různých klíčů, které jsou vyjádřené procentním podílem jednotlivých členských zemí na rozpočtech NATO.

Náklady vyplývající z členství v Alianci ponese ČR na individuálním základě. Rozhodujícím atributem vyplývajícím pro Alianci z přistoupení ČR do NATO, nejsou pouze příspěvky do jednotlivých rozpočtů, ale rovněž poskytnutí vojenských sil ve prospěch Aliance. Z účasti země ve strukturách Aliance a z poskytnutí předurčených sil vyplývá pro ČR závazek alokovat nezbytné rozpočtové prostředky, účelově související s členstvím v NATO.

Príspevkový podíl České republiky do civilního rozpočtu NATO byl stanoven ve výši **0,9 procenta** z celkového objemu prostředků NATO vyčleněných pro civilní rozpočet. Pokud jde o vojenský rozpočet, příspěvkový podíl ČR tvoří **1,08 procenta** a co se týká programu bezpečnostních investic NATO **1,03 procenta**.

Zatímco v případě civilního rozpočtu jsou společné náklady rozpočítány mezi devatenáct aliančních zemí, tak ve vojenském rozpočtu a programu bezpečnostních investic je příspěvkový podíl rozpočítán pouze mezi osmnáct členských zemí, neboť Francie se aktivit krytých těmito rozpočty nezúčastňuje (od roku 1966 Francie není součástí vojenských integrovaných struktur NATO).

Způsob stanovení příspěvkového podílu

I když jednotné pravidlo pro stanovení výše příspěvků neexistuje, ekonomický odbor NATO (*Economics Directorate*) usiloval o stanovení určitého **objektivního kritéria**, o které by se měl výpočet výše příspěvku opírat. Jako objektivní kritérium byl, v případě všech tří vyzvaných zemí, stanoven hrubý národní produkt HNP (viz poznámka na konci textu).

Výše příspěvků nových zemí byla stanovena podle „schopnosti platit“ (*capacity to pay*), přičemž indikátor výše HNP na osobu nebyl považován za zcela vhodný. (V takovém případě by např. Lucembursko platilo dvakrát více než USA.) Za správný indikátor „schopnosti platit“ byl shledán úhrnný příjem (*aggregate income*) a podíl HNP jedné země na celkovém HNP všech členských zemí.

Vzhledem ke skutečnosti, že HNP v každé zemi je vyjádřen v jiné měně bylo třeba rozhodnout o způsobu převodu těchto měn na americký dolar (USD). Toho lze dosáhnout dvojím způsobem: buď směnným kurzem, nebo paritou kupní síly. Pro příslušné výpočty byla zvolena **parita kupní síly**, jelikož měny vyzvaných zemí byly většinou podceněny. Koeficient pro převod na společný směnný kurz se provádí na základě hodnocení cen zvoleného koše zboží a služeb uvnitř jednotlivých ekonomik. Hodnocení pomocí parity je přirozeně ovlivněno volbou koše.

Parita kupní síly však poskytl daleko realističtější obraz o skutečném HNP té které země. Zvolená parita kupní síly poskytuje srovnání resp. postihuje rozdíly reálné

ekonomické aktivity v jednotlivých zemích, tím že eliminuje různou cenovou úroveň v porovnávaných zemích, a tím umožňuje lépe v jednotlivých zemích stanovit „schopnost platit“.

V propočtech využíval ekonomický odbor NATO údaje získané od OECD (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj), Světové banky a dalších institucí. Ekonomický odbor, při návrhu výše příspěvku, uplatnil též tezi, že z dlouhodobého hlediska není v zájmu vyzvaných zemí, aby výši svého příspěvku snižovaly na minimum. Od výše příspěvku se totiž odvíjí vliv té které země v rámci NATO. HNP vyzvaných zemí, přepočtené paritou kupní síly, byly extrapolovány do roku 1999, využívající míry růstu HNP v národních měnách. Míra růstu HNP byla pro odhad získána z publikace OECD-Economic Outlook, June 1997, a dále z publikace IBRD-Transition Report, April 1997.

Při stanovení konečného podílu příspěvku bylo také třeba mít na paměti, že v případě USA „schopnost platit“ téměř dvakrát převyšuje jejich skutečný příspěvkový podíl do společných rozpočtů NATO. Z tohoto důvodu je procentuální výše příspěvku USA omezena. USA nemohou platit více, protože by se staly příliš dominantními. (HNP USA tvoří cca 46 procent HNP všech členských zemí, výše příspěvku je však stanovena na maximálně 24 procent) Je tedy zřejmé, že o zbývajících 22 procent se tak musí proporcionálně rozdělit ostatní členské země. O tuto částku se také zvýší procento podílového příspěvku původně stanovené shora uvedeným způsobem. Konečná částka je proto vyšší než propočtená „schopnost platit“ jednotlivých aliančních zemí.

Provázanost příspěvků do rozpočtů NATO s rozpočtovou kapitolou ministerstva obrany

Rozpočtová podpora rezortu obrany vychází ze skutečnosti, že vnější bezpečnost státu patří mezi základní priority vlády České republiky. Usnesením vlády ČR ze dne 18. září 1996 č. 478 k návrhu státního rozpočtu republiky na rok 1997 bylo **garantováno postupné zvyšování podílu vojenských výdajů na HDP ČR** zhruba o 0,1 procenta ročně tak, aby v roce 2000 dosáhl zhruba dvou procent. Tento závazek byl přitom poprvé prakticky realizován ve státním rozpočtu České republiky v roce 1998.

Výdaje rezortu MO se tak staly jednou z priorit státního rozpočtu České republiky. Tato skutečnost, která byla projednávána v průběhu rozhovorů o vstupu do Aliance mezi ČR a NATO, byla přijata pozitivně a Aliance uvedla, že dodržení tohoto závazku je mimořádně důležité nejen z hlediska finančního, ale i jako významný politický signál vypovídající o spolehlivosti a důvěryhodnosti ČR.

Plánované výdaje vyplývající z členství České republiky v NATO můžeme charakterizovat jako budoucí finanční závazky ČR, vyplývajících z členství v NATO.

Příspěvky ČR do společných rozpočtů NATO v roce 2000

Pro rok 2000 bylo plánováno v rámci státního rozpočtu kapitoly MO celkem 328,730 mil. Kč jako příspěvek ČR / MO ČR do vojenského rozpočtu NATO, programu bezpečnostních investic NATO a agentur NATO v následujícím členění:

Vojenský rozpočet	198,515 mil. Kč
Program NSIP	123,805 mil. Kč
Agentury NATO	6,410 mil. Kč
CELKEM	328,730 mil. Kč

Konečná výše příspěvků ČR bude závislá na celkovém objemu jednotlivých rozpočtů a na vývoji kurzu české koruny vůči NAU a měnám členských států Aliance.

Pokud jde o **příjmy ČR ze společných rozpočtů NATO**, ČR v průběhu roku 1999 obdržela cca 40,0 mil. Kč v rámci vzájemného zúčtování programu bezpečnostních investic NATO (NSIP) na pokrytí výdajů spojených s projektovou přípravou schválených investičních projektů v rámci budování společné obranné infrastruktury NATO.

Konkrétní výše prostředků vyčleněných Aliancí pro ČR v jednotlivých letech bude záviset na postupu a časovém rozložení přípravných projektových prací v rámci schválených projektů programu bezpečnostních investic a tomu odpovídající výši finančních prostředků, vyžádané českou stranou. Dále bude záležet na postupu schvalování dalších projektů, které jsou plánované k realizaci na území ČR a v současné době jsou ve fázi přípravy a schvalování.

Tab. 1

Výše členských příspěvků jednotlivých aliančních zemí na společných rozpočtech NATO

Nation	Civil Budget at "19"	Military Budget		NSIP	
		at "19"	at "18"	at "19"	at "18"
Belgium	2,76	2,80	3,30	3,7200	4,2400
Canada	5,35	5,33	5,95	3,2200	4,0250
Czech Republic	0,90	0,90	1,08	0,9000	1,0333
Denmark	1,47	1,68	1,94	3,0000	3,4400
France	15,35	15,25	0,00	12,9044	0,0000
Germany	15,54	15,54	18,20	20,2540	23,1350
Greece	0,38	0,38	0,46	1,0000	1,0500
Hungary	0,65	0,65	0,78	0,6500	0,7463
Iceland	0,05	0,04	0,05	0,0000	0,0000
Italy	5,75	5,91	7,08	7,7450	9,1000
Luxemburg	0,08	0,08	0,10	0,1845	0,2000
Netherlands	2,75	2,84	3,28	4,1400	4,7400
Norway	1,11	1,16	1,36	2,6000	2,8950
Poland	2,48	2,48	2,97	2,4800	2,8474
Portugal	0,63	0,63	0,75	0,3450	0,3920
Spain	3,50	3,50	4,19	3,2916	3,7793
Turkey	1,59	1,59	1,90	1,0400	1,1300
United Kingdom	17,25	16,09	19,12	10,1925	11,7156
United States	22,41	23,15	27,49	22,3330	25,5311
TOTAL	100,00	100,00	100,00	100,0000	100,0000

Výše příspěvků do společných rozpočtů NATO (viz **tab. 1, 2**) se bude následně zvyšovat v závislosti na postupném zapojování ČR/AČR zejména do jednotlivých projektů NSIP. V návaznosti na postupném zapojování ČR do programu NSIP bychom měli v průběhu 5-6 let dosáhnout stoprocentní zapojení.

Podíl obranných výdajů na HDP v členských zemích NATO

Country	Podíl obranných výdajů na HDP (v %)				
	1995	1996	1997	1998	1999
(0)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)
Belgium	1,63	1,58	1,52	1,46	1,45
Canada	1,54	1,38	1,24	1,25	1,19
Czech Republic	2,18	1,96	1,90	2,08	2,23
Denmark	1,73	1,68	1,66	1,64	1,61
France	3,08	2,99	2,93	2,76	2,77
Germany	1,71	1,67	1,59	1,55	1,55
Greece	4,37	4,52	4,61	4,83	4,87
Hungary	1,61	1,55	1,70	1,57	1,61
Iceland					
Italy	1,78	1,93	1,98	2,00	1,98
Luxemburg	0,82	0,83	0,85	0,86	0,86
Netherlands	2,01	1,97	1,88	1,81	1,75
Norway	2,39	2,25	2,11	2,27	2,16
Poland	2,28	2,29	2,26	2,24	2,21
Portugal	2,55	2,39	2,34	2,19	2,20
Spain	1,55	1,48	1,44	1,36	1,35
Turkey	3,90	4,14	4,10	4,42	5,70
United Kingdom	3,01	2,96	2,69	2,67	2,56
United States	3,84	3,54	3,41	3,22	3,18
NATO Europe	2,26	2,25	2,20	2,16	2,16
DPC Europe	2,08	2,08	2,04	2,03	2,03
NATO North America	3,66	3,38	3,25	3,09	3,05
NATO Total	2,95	2,81	2,75	2,65	2,63
DPC Total	2,94	2,80	2,74	2,65	2,62

Pozn.: zpracováno dle č. j. V31 z 1. 1. 2000 – Tabulka č. 30.

K příspěvkům České republiky do programu NSIP je nutno říci, že tyto částky zahrnují jak příspěvky ČR na investiční projekty realizované na území ČR, tak příspěvky ČR na investiční projekty realizované na území ostatních členských států. V žádném případě nelze říci, že tato částka představuje veškeré investiční projekty, které budou realizovány na území ČR. Investiční projekty, které budou realizovány na území ČR ze společně financovaných zdrojů členských států NATO, se budou za celé realizační období pohybovat v řádech miliard Kč. Z nejvýznamnějších investičních akcí je třeba uvést systémy řízení, komunikace, spojení a velení, pátevní radary, letiště nebo produktovody.

Finančně-ekonomické přínosy Alianční spolupráce pro ČR

① *Možnosti účasti českých výrobních subjektů v projektech NATO*

Při realizaci projektů v rámci programu NSIP se spolu s ostatními firmami členských států NATO otevírá i českým firmám možnost účastnit se výběrového řízení NATO a ve vazbě na výsledky uvedeného výběrového řízení, **ekonomicky profitovat na projektech v rámci jednotlivých CP s (Capability Packages - souborů schopností).**

V případě realizace investičních projektů NATO na území ČR i mimo něj bude proto velmi záležet na schopnostech českých firem, jak využijí nabízející se příležitosti a uspějí v rámci mezinárodního výběrového řízení. Pokud však tuto šanci české firmy a rezorty nevyužijí, připraví Českou republiku vlastní neschopností o mnohamiliardové sumy. Právem si proto tato oblast zasluhuje větší pozornost, než se jí doposud věnovalo. Nesmíme zapomínat, že podmínkou úspěšné účasti ČR v mezinárodním výběrovém řízení je platná bezpečnostní prověrka (výrobní organizace i osob v ní zaměstnaných) a mezinárodně uznávané certifikáty kvality nabízeného zboží, výrobků či zařízení.

② *Možnosti získání finančních prostředků ze společných aliančních zdrojů*

Česká republika může buď:

a) získat **finanční prostředky ze společných zdrojů programu NSIP**, tj. v rámci budování schválených projektů obranné infrastruktury na našem území, tzn., že schválené projekty mohou být financovány zčásti, nebo celé ze společných zdrojů Aliance (v tomto případě se ČR podílí stanoveným procentem na společných nákladech),

b) získat další finanční prostředky např. pro průmysl nebo další oblasti, jako např. věda a výzkum v případě, že se bude ucházet a následně uspěje v rámci mezinárodního nebo národního výběrového řízení o **získání zakázky v rámci společných aktivit s NATO**, zejména pak v rámci realizace projektů programu NSIP.

③ *Využití evropské spolupráce, resp. vytvoření jednotného evropského trhu*

a) **Úspora nákladů na výzkum, vývoj a výrobu.** Partnerské národy mohou sdílet výsledky výzkumu a vývoje a kombinováním svých národních požadavků mohou získat řadu ekonomických výhod plynoucích z dlouhodobější výroby.

b) **Průmyslový přínos.** Partnerské země si mohou podržet vlastní, národní průmyslové a výzbrojní dovednosti ve špičkových technologiích. Spolupráce pak vytváří větší průmyslové skupiny schopné konkurovat či soutěžit s USA.

c) **Efekt mezinárodní ekonomické integrace** (specializace, kooperace, standardizace a interoperabilita).

Finančně-ekonomické bariéry

Vytvoření jednotného evropského trhu a oblasti volného obchodu v rámci NATO se jeví pro obranné vyzbrojování velmi atraktivně. Existují však jisté bariéry pro tyto radikální změny spočívající v jisté formě nacionalismu, touze po nezávislosti, v opozici ze strany průmyslových odvětví, regionů a jednotlivých zemí z obav ze ztráty jejich postavení. Nicméně lze předpokládat, že **tlak na snížení obranných rozpočtů odhalí nákladnost nezávislosti a uvede ve skutečnost jednotný trh a vizi volné obchodní zóny.** Spolupráce a výroba na základě licencí a offsetů nepochybně přispějí k větší efektivitě uvnitř aliančních zbraňových trhů.

Zatím se však zdá, že existují přinejmenším dvě bariéry vytvoření volného trhu NATO:

Za první obava, že takový trh by znamenal změnu existující distribuce produkce mezi zeměmi, která by vedla k potenciálně větším ziskům USA s obavami, že západní Evropa by zůstal jen „kovový dril“.

Za druhé domněnka některých aliančních zemí, že jejich budoucí komparativní výhody leží v sektorech pokrokových technologií (např. kosmický prostor - hvězdné války). Vlády těchto zemí pak akcentují národní obranný průmysl s náročnými technologickými vstupy a nově formují vedoucí sektor v průmyslu. Nicméně obecným předpokladem zůstává nediskriminovaný, liberalizovaný, konkurenční trh, neomezený směrem k EU, ani směrem k otevřenému světu.

Současná americká administrativa přijímá názor, že transatlantická spolupráce a transatlantická konkurence přispěje ke snížení cen nejmodernějších zbraní a podpoří evropské spojení Washingtonu v úsilí zmírnit technologické zaostávání Evropy za americkými ozbrojenými silami. Přístup nově privatizovaných evropských společností zbrojního průmyslu (European Aerospace, Defense & Space Co., British Aerospace apod.) na trh zbraní v USA je významným předpokladem tohoto úsilí. Ve světle záměru USA vybudovat v budoucnu vlastní národní protiraketovou obranu se nutnost prohloubení transatlantické spolupráce v oblasti obranného průmyslu dále zesiluje.

Závěr

Obecně lze konstatovat, že členství ČR v NATO s sebou - kromě zjevných výhod vojensko-politických a bezpečnostních - nese i pozitivní finančně-ekonomické efekty.

Okamžikem vstupu do NATO se ČR otevřela řada možností, jak čerpat z rozpočtů Aliance. Možnosti využití těchto zdrojů však závisí na připravenosti konkrétních projektů na území ČR. V současné fázi našeho členství se to týká především rozpočtu infrastrukturního. Z něho může ČR, za jistých okolností, čerpat prostředky na projekty určené k posílení obrany celé Aliance. Prostředky určené na rozvoj infrastruktury na území ČR pak v celkovém saldu zásadně sníží přímé náklady spojené s členstvím ČR v NATO.

Účast ČR ve výzkumných programech specializovaných agentur NATO představuje další příležitost pro promyšlené vynakládání finančních prostředků s možností posílení vlastní obranyschopnosti, ale i možnostmi vývozu do ostatních zemí Aliance. Do jaké míry bude ČR schopna tyto možnosti využít závisí na efektivní výměně informací mezi NATO, českou vládou a českým obranným průmyslem a schopnosti českého průmyslu obecně nabídnout výrobky či technologie, které obstojí v tvrdé konkurenci tendrů vyhlášených Severoatlantickou aliancí.

Poznámka:

- HNP - hrubý národní produkt (nově vytvořená hodnota subjekty se vztahem k určitému státu) se od HDP - hrubého domácího produktu (nově vytvořená hodnota na určitém území) liší o saldo čistých prvotních důchodů (*balance of net primary income*) se zahraničím. Jedná se o rozdíl mezi prvotními důchody (což jsou mzdy a platy, úroky a dividendy) vyplácenými českým subjektům v zahraničí a prvotními důchody vyplácenými zahraničním subjektům v České republice. V současnosti má tato rozdílová veličina klesající trend. Z toho plyne i nižší dynamika HNP proti HDP.